

Prvo fazno izvješće o provedenom postupku prethodnog vrednovanja Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021. – 2027., Teritorijalna strategija razvoja otoka Zadarske županije 2021. -2027., dodatak Plana razvoja Zadarske županije 2021. – 2027.

Lipanj 2023.

SADRŽAJ

Uvod.....	3
Korištena metodologija	4
Ključni koraci u postupku izrade Plana razvoja i postupka vrednovanja	5
Ocjena izrađene analize razvojnih potreba i potencijala.....	7
Općeniti komentar i preporuke	7
Društvo	8
Gospodarstvo.....	8
Kulturna baština i usluge.....	9
Zaštita prirode i okoliša	9
Čista energija, energetika, obnovljivi izvori energije.....	10
Zaključak.....	10

UVOD

Predmet ovog faznog izvješća o provedenom postupku prethodnog vrednovanja jest Analiza razvojnih potreba i potencijala Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021. – 2027., Teritorijalna strategija razvoja otoka Zadarske županije 2021. -2027.

Pravna osnova za izradu i vrednovanja akata strateškog planiranja, odnosno pravna osnova za vrednovanje teritorijalne strategije sastoji se od sljedećih akata:

- Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/2017, 151/2022)
- Uredba o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 37/2023)
- Pravilnik o provedbi postupka vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 44/2023)
- Integrirani teritorijalni program 2021.-2027.
- Smjernice za izradu teritorijalne strategije kao dodatka planu razvoja obalno-otočne županije u svrhu provedbe integriranog teritorijalnog programa za otoke 2021.-2027.

Evaluacija akata strateškog planiranja je nezavisni postupak uspoređivanja i ocjenjivanja predviđenih i postignutih rezultata, ishoda i učinaka provedenih strateških planova. Pravilnikom o provedbi postupka vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 44/2023) (u daljnjem tekstu: Pravilnik), određena je primjena procesa evaluacije na dugoročne i srednjoročne akte strateškog planiranja. Srednjoročni akti strateškog planiranja uključuju nacionalne planove i planove razvoja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Vrednovanje vrši tim za vrednovanje osnovan od strane tijela nadležnog za izradu odnosno provedbu akata strateškog planiranja, sastavljen isključivo od unutarnjih stručnjaka ili od unutarnjih i vanjskih stručnjaka.

Akti strateškog planiranja podliježu postupku vrednovanja tijekom izrade, tijekom provedbe i nakon provedbe. Predmet ovog izvješća je vrednovanje tijekom izrade (prethodno vrednovanje).

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, u sklopu programiranja financijske perspektive Europske unije 2021. – 2027., izradilo je Integrirani teritorijalni program (ITP). ITP se zasniva na teritorijalnom pristupu i usmjeren je na rješavanje specifičnih problema i izazova na lokalnoj i regionalnoj razini što predstavlja novinu u odnosu na financijsko razdoblje 2014. – 2020. u kojem nije postojao takav program.

U okviru ITP-a, Posebnog cilja 5(ii) Poticanje integriranog i uključivog lokalnog društvenog i gospodarskog razvoja, lokalnog razvoja u području okoliša, kulture, prirodne baštine, održivog

turizma i sigurnosti u područjima koja nisu urbana, predviđena je provedba operacija namijenjenih isključivo otocima.

Operacije namijenjene otocima unutar ITP-a prioritizirane su na način da pokrivaju specifične potrebe otoka u području društvene, javne i poslovne infrastrukture, zaštite okoliša, prilagodbe klimatskim promjenama, valorizacije kulturne baštine i usluga, poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije.

Kao jeda od glavnih preduvjeta za provedbu ITP-a za otoke, u skladu s člancima 28. i 29. Uredbe o zajedničkim odredbama (EU 2021/1060), izrađuju se teritorijalne strategije (TS). Izrada TS-ova temelji se na principu „odozdo prema gore“, čime se lokalnoj zajednici daje mogućnost da u okviru TS-ova sama određuje svoje prioritete.

Kako bi se osigurala primjena odredbi iz članka 26. Zakona o otocima (NN 116/18, 73/20, 70/21), TS-ovi se izrađuju kako dodaci planovima razvoja obalno-otočnih županija.

KORIŠTENA METODOLOGIJA

Planom vrednovanja Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021. – 2027. određene su kvantitativno-kvalitativne metode vrednovanja. Prilikom vrednovanja Plana razvoja primjenjuju se obvezni kriteriji vrednovanja:

- važnost (relevantnost)
- djelotvornost (efikasnost)
- usklađenost (koherentnost)

Dodatno je propisano da se vrednovanje provodi i primjenom dodatnih kriterija:

- dosljednost (konzistentnost) ,
- komplementarnost,
- održivost i
- jednakost.

Evaluatori su za prvo fazno izvješće analizirali sljedeću dokumentaciju:

- Odluka o pokretanju postupka izrade dopune Plana razvoja Zadarske županije 2021.-2027., KLASA: 302-02/19-02/4, URBROJ: 2198-02-22-28, 29. studenog 2022. godine
- Odluku o osnivanju i imenovanju tima za koordinaciju i izradu dopune Plana razvoja Zadarske županije 2021.-2027., KLASA: 302-02/22-01/03, URBROJ: 2198-1-95/02-1-22-5, 2. prosinca 2022. godine

- Dopis, Zahtjev za mišljenjem o potrebi provedbe postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021.-2027., KLASA: 302-02/22-01/03, URBROJ: 2198-1-95/02-1-23-11, 24. siječnja 2023. godine
- Mišljenje o potrebi provedbe postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Plana razvoja otoka Zadarske županije (MINGOR), KLASA: 351-03/23-01/207, URBROJ: 517-05-1-1-23-2, 13. veljače 2023. godine
- Odluka o osnivanju i imenovanju članova Odbora za vrednovanje Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021.-2027., KLASA: 302-02/19-01/04, URBROJ: 2198-1-95/04-3-21-244, 11. studenoga 2021. godine
- Plan vrednovanja Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021.-2027., KLASA: 302-02/22-01/03, URBROJ: 2198-1-95/04-1-23-16, 20. veljače 2023. godine
- Odluka o imenovanju članova Tima za vrednovanje Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021.-2027., KLASA: 303-02/22-01/03, URBROJ: 2198-1-95/04-1-23-17, 21. veljače 2023. godine
- Odluka o početku prethodnog vrednovanja Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021.-2027., KLASA: 303-02/22-01/03, URBROJ: 2198-1-95/04-1-23-18, 21. veljače 2023. godine
- Odluka o donošenju Komunikacijske strategije Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021.-2027., KLASA: 302-02/22-01/03, URBROJ: 2198-1-95/04-1-23-20, 21. veljače 2023. godine
- Komunikacijska strategija Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021.-2027
- Odluka o donošenju Strategije savjetovanja Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021.-2027., KLASA: 302-02/22-01/03, URBROJ: 2198-1-95/04-1-23-22, 22. veljače 2023. godine
- Strategija savjetovanja Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021.-2027.
- Odluka o uspostavi Radne skupine - Otočnog partnerstva za izradu Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021.-2027., KLASA: 302-02/19-02/4, URBROJ: 2198-01-23-32, 27. siječnja 2023. godine
- Odluka o imenovanju Radne skupine - Otočnog partnerstva za izradu Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021.-2027., KLASA: 302-02/19-02/4, URBROJ: 2198-01-23-36, 6. ožujka 2023. godine
- Zapisnik s I. sjednice Radne skupine – Otočkog partnerstva od 20. travnja 2023. godine

KLJUČNI KORACI U POSTUPKU IZRADE PLANA RAZVOJA I POSTUPKA VREDNOVANJA

Sukladno zakonodavnom okviru te uputama i smjernicama Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije, Županijska skupština zadarske županija 29. studenoga 2022. godine donosi Odluku o pokretanju postupka izrade dopune Plana razvoja Zadarske županije 2021. – 2027. U istoj odluci ovlašćuje se regionalni koordinator Zadarske županije – Javna ustanova Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA za koordinaciju i izradu dopune Plana razvoj.

Ovlašteni nositelj izrade dopune Plana sukladno Uputama za izradu planova razvoja jedinica područne (regionalne) samouprave (2021.), 2. prosinca 2022. godine, donosi Odluku o osnivanju i imenovanju tima za koordinaciju i izradu dopune.

Osnovna zadaća radne skupine je surađivati s jedinicama lokalne samouprave, tijelima državne uprave, trgovačkim društvima, javnim ustanovama, gospodarskim subjektima, znanstvenom zajednicom, socijalnim partnerima, organizacijama civilnog društva i drugim dionicima koji su izradu dopune Plana uključeni kroz Radne skupini, odnosno Otočna partnerstva.

U daljnjim koracima izrade dopune Plana Nositelj izrade 24. siječnja 2023. godine traži mišljenje Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja (MINGOR) o potrebi provedbe postupka strateške procjene utjecaja na okoliš. MINGOR u svom odgovoru zaključuje da se dopunom Plana razvoja ne planiraju projekti/zahvati/aktivnosti koje podliježu ocjeni o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš, odnosno za Plan razvoja nije potrebno provesti strateške procjene utjecaja na okoliš.

Sukladno članku 10. Pravilnika o provedbi postupka vrednovanja (NN 66/19), Nositelj izrade 11. studenoga 2021. godine donosi odluku o imenovanju članova Odbora za vrednovanje Plana razvoja Zadarske županije, a naknadno i Plan vrednovanja Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021. – 2027.

Svrha izrade plana vrednovanja je utvrditi tijek postupka vrednovanja Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021. – 2027. godine, Teritorijalne strategije razvoja otoka zadarske županije (Teritorijalna strategija/TS). Plan vrednovanja sadrži indikativni popis vrednovanja koja se planiraju provesti, njihov sadržaj i svrhovitost, vremenski raspon vrednovanja, metode koje će se koristiti za pojedina vrednovanja i podatke koji će se tražiti, dostupnost odnosno način prikupljanja podataka potrebnih za određena vrednovanja te okvirni proračun za provedbu plana vrednovanja.

Nositelj izrade TS-a radi odgovarajućeg informiranja, komunikacije i vidljivosti postupka planiranja javnih politika obvezno izrađuje i donosi komunikacijsku strategiju i komunikacijski akcijski plan. Odluka o donošenju Komunikacijske strategije Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021.-2027., Teritorijalne strategije razvoja otoka Zadarske županije 2021. -2027. kao dodatak Plana razvoja Zadarske županije 2021. – 2027. donesena je 21. veljače 2023. godine. Evaluatorima je izuzev same odluke na uvid dostavljena i komunikacijska strategija i komunikacijski akcijski plan što govori da je nositelj izrade izvršio svoje zakonske obveze.

Nakon pokretanja izrade akta strateškog planiranja, potrebno je uspostaviti radne skupine za izradu akta strateškog planiranja, primjenjujući načelo partnerstva. Radnu skupinu uspostavlja nositelj izrade akta, osim ako to nije drugačije utvrđeno odlukom o pokretanju izrade akta (u tom slučaju primjenjuje se točke predmetne odluke). Prije nego što počne s radom, nositelj izrade mora pripremiti opis djelovanja, strategiju za savjetovanje i plan rada. U opisu djelovanja definiraju se područje djelovanja, ključna pitanja, općenito uloge/odgovornosti članova tima i očekivano

vremensko trajanje djelovanja, dok se planom rada definiraju ključne zadaće, rezultati, vremenski rokovi, posebne odgovornosti, proračunske potrebe i zahtjevi za ishođenje odobrenja.

Evaluatorima je na uvid dostavljena Odluka o donošenju strategije savjetovanja Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021.-2027., Teritorijalne strategije razvoja otoka Zadarske županije 2021. -2027. kao dodatak Plana razvoja Zadarske županije 2021. – 2027. donesena 22. veljače 2023. godine kao i sam dokument Strategije savjetovanja. Također je dostavljena Odluka o imenovanju članova Radne skupine kao i zapisnici s prve sjednice.

OCJENA IZRAĐENE ANALIZE RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU izradilo je smjernice za izradu teritorijalne strategije kao dodatka planu razvoja obalno-otočne županije u svrhu provedbe Integriranog teritorijalnog programa za otoke 2021.-2027. Svrha Smjernica jest pružiti jedinstvene upute obalno-otočnim županijama tijekom procesa izrade TS-a kako bi se osigurao ujednačen pristup i jedinstvena kvaliteta sadržaja dokumenta. Stoga će se prilikom ocjene razvojnih potreba i potencijala, osim usklađenosti s načelima i kriterijima paziti na usklađenost sa Smjernicama.

Evaluatoru je na uvid dostavljen dokument „Nacrt Analize razvojnih potreba i potencijala Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021. – 2027.“ koji osim same analize sadrži i poglavlja „Uvod“ i „Zemljopisno područje teritorijalne strategije“.

Predmet prvog faznog izvješća je ocjena kvalitete postupka pripreme akta strateškog planiranja, uključujući razvojnu dijagnozu i analizu razvojnih potreba i potencijala otočnog područja.

Područja analize definirana Smjernicama su: društvo, gospodarstvo, kulturna baština i usluge, zaštita prirode i okoliša, prilagodba klimatskim promjenama te čista energija, energetika, obnovljivi izvori energije.

U dostavljenoj analizi potreba i potencijala analizirana su sljedeća područja:

- društvo,
- gospodarstvo,
- kulturna baština i usluge,
- komunalna infrastruktura i promet,
- zaštita prirode i okoliša i
- čista energija, energetika, obnovljivi izvori energije.

OPĆENITI KOMENTAR I PREPORUKE

U procesu analize razvojnih potreba i potencijala otočnog područja, primijenjeni su pouzdani, provjerljivi, relevantni i usporedivi podaci, čime je osigurana kvaliteta i pouzdanost dobivenih

informacija. Izrađivač je strateški koristio službene i relevantne podatke iz različitih nadležnih institucija, uključujući Državni zavod za statistiku, Hrvatsku gospodarsku komoru, kao i informacije iz Nacionalnog plana razvoja otoka za period 2021. – 2027. godine.

Tijekom ovog procesa, izrađivač je detaljno navodio izvore podataka, osiguravajući tako transparentnost i pravilnost postupka. Poštujući načelo partnerstva, u izradu su sveobuhvatno bili uključeni različiti dionici otočkog područja Zadarske županije, što je dodatno pridonijelo kvaliteti i sveobuhvatnosti analize.

U analizi je uočljivo održavanje konzistentnosti sa hijerarhijski "višim" aktima strateškog planiranja, posebno s Nacionalnim planom razvoja otoka 2021. – 2027., što pokazuje strukturiran i usklađen pristup. Nositelj izrade odan je pridržavanju donesenih smjernica za izradu teritorijalne strategije, koja služi kao dopuna planu razvoja obalno-otočne županije.

Kao preporuka za daljnje unaprjeđenje, sugerira se da se na kraju svakog poglavlja obuhvate razvojne potrebe i potencijali, slično kao što je to napravljeno za područje gospodarstva. Ovaj pristup ne samo da će doprinijeti koherentnosti i dosljednosti dokumenta, već će poslužiti i kao efektivan zaključak prethodno provedene analize.

DRUŠTVO

U poglavlju „Društvo“ opisuju se demografska obilježja otočkog područja, stanovanje i stambeni fond, društvena infrastruktura poput centara za socijalnu skrb, domova socijalne skrbi te zdravstvene zaštite. Također se raspravlja o obrazovanju i izazovima s kojima se susreće obrazovni sustav na otocima.

Kako bi se stvorila sveobuhvatna slika društvenog sadržaja predlažemo uvrštavanje i informacija o općem stanju i dostupnosti javne infrastrukture, kao što su prometna povezanost otoka, stanje cestovne, energetske i komunalne infrastrukture u samo poglavlje „Društvo“.

Naime, Nositelj izrade je napravio analizu komunalne infrastrukture i prometa, ali u zasebnom poglavlju. Međutim, kako je intencija Smjernica postizanje ujednačenog pristupa i jedinstvene kvaliteta sadržaja dokumenta, predlažemo da se predmetna analiza doda u područje „Društvo“.

Također je preporuka osvrnuti se na dostupnost društvenih sadržaja kao što su sportski objekti, kulturni centri, knjižnice i sl. Također bi bilo važno spomenuti broj i djelokrug organizacija civilnog društva koje djeluju na otocima te njihov doprinos razvoju otoka.

GOSPODARSTVO

U poglavlju gospodarstva pružen je kvalitativni i kvantitativni prikaz ekonomske strukture, dostupnosti i stanja poslovne infrastrukture, uvjeta za osnivanje i rad tvrtki na otocima,

konkurentnosti tvrtki, stupnja digitalizacije, potencijala za razvoj inovacija i inovativnih proizvoda, upotrebe novih tehnologija te međusobnog povezivanja. Analiza je obuhvatila aspekte poput ekonomske strukture (uključujući turizam, ribarstvo i druge sektore), dostupnosti i stanja poslovne infrastrukture, uvjeta za osnivanje i rad tvrtki, konkurentnosti tvrtki, stupnja digitalizacije, potencijala za inovacije i inovativne proizvode, upotrebe novih tehnologija te međusobnog povezivanja.

KULTURNA BAŠTINA I USLUGE

Poglavlje "Kulturna baština i usluge" pruža većinu potrebnih informacija o stanju materijalnih i nematerijalnih kulturnih dobara na otocima Zadarske županije. Opisuje se broj zaštićenih kulturnih dobara na otocima, uključujući arheološka nalazišta, kulturno-povijesne cjeline i pojedinačna kulturna dobra. Također se spominju nematerijalna kulturna dobra poput vještina, predmeta i rukotvorina koje čine važan dio otočnog kulturnog identiteta.

Prikazuje se važnost ustanova poput muzeja soli u Pagu i Područne etnografske zbirke Veli Iž u očuvanju i promicanju kulturne baštine. Međutim, ističe se da prateća muzejska infrastruktura nije dovoljno razvijena te su potrebni napori u obnovi i unaprjeđenju tih objekata. Također se spominju manji muzejski postavi koji se nalaze u sakralnim građevinama na otocima.

U skladu s općim preporukama, predlaže se u sažetku naglasiti daljnju ekonomsku i turističku valorizaciju kulturne baštine. Detaljan opis mogućih inovativnih suradnji između kulturnog sektora i turističke industrije ključan je za razumijevanje kako sinergija ovih sektora može doprinijeti kreiranju visokovrijednih usluga i proizvoda, osobito na otocima.

Ovakvo povezivanje može poslužiti kao temelj za formiranje smjernica koje bi potaknule razvoj diverzificiranih gospodarskih aktivnosti te istovremeno pridonijele povećanju zapošljavanja na otocima, čime se podržava njihova održivost.

ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA

Poglavlje "Zaštita prirode i okoliša" daje općeniti pregled stanja zaštite prirode i okoliša na otocima Zadarske županije. Navedene su neke ključne teme i aspekti koji su važni za očuvanje okoliša i prirodnih resursa otoka. Opisane su prirodne prijetnje s kojima se otoci suočavaju, poput šumskih požara, suša i olujnih nevremena. Naglasak je stavljen na važnost prepoznavanja tih prijetnji i poduzimanje odgovarajućih mjera zaštite. Također se navode operativne snage zaštite i spašavanja angažiraju na otocima te različita sredstva i oprema za odgovaranje na izvanredne situacije. Opisuju se i vatrogasne postrojbe, brodovi i helikopteri kao resursi za intervencije.

Opisana su i dosadašnja ulaganja u infrastrukturu i opremu: projekti nabave opreme za intervencije u različitim situacijama, kao što su onečišćenje mora, prirodne katastrofe i poplave.

Također, spominje se potreba za izgradnjom protupožarnih putova i nabavom vozila za zaštitu i spašavanje.

ČISTA ENERGIJA, ENERGETIKA, OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE

U poglavlju „Čista energija, energetika, obnovljivi izvori energije“ opisani su glavni izazovi u opskrbi električnom energijom na Zadarskim otocima, uključujući dotrajalost kabela i dalekovoda te nedostatak elektroenergetskog sustava na udaljenim i povremeno naseljenim otocima. Također je spomenuta upotreba obnovljivih izvora energije poput hidroelektrana, vjetroelektrana, sunčanih elektrana i elektrana na biomasu te potencijal za korištenje energije iz mora.

ZAKLJUČAK

Nakon pregleda dostavljenog Nacrta Analize razvojnih potreba i potencijala Plana razvoja otoka Zadarske županije za period 2021. – 2027., Teritorijalne strategije razvoja otoka Zadarske županije 2021. -2027. kao dopune Plana razvoja Zadarske županije 2021. – 2027., te ostale prateće dokumentacije, ustanovljeno je da nositelj izrade u najvećoj mjeri prati i pridržava se relevantnih dokumenata koji predstavljaju pravnu osnovu za izradu i vrednovanje strateških razvojnih dokumenata u Republici Hrvatskoj.

Analizom dostavljenih dokumenata, identificirana su neznatna odstupanja, koja su precizno označena. Za njihovo ispravljanje, u okviru ovog dokumenta, predložene su jasne i konstruktivne preporuke. S tim u vezi, može se konstatirati da se nositelju izrade, nakon provedene prve faze evaluacije, ne mogu uputiti značajnije zamjerke. Izrađivač je pokazao profesionalizam i pedantnost u pridržavanju pravnih smjernica i dokumenta koji su ključni za izradu ovakvih strateških dokumenata.